

Lawrence H. STAPLES, *Vina. Prométheovský úděl*. Praha: Portál, 2016, 246 s. ISBN 978-80-262-1040-5.

Pojem viny hraje klíčovou roli ve filosofii, etice, teologii, v právních vědách a jinde. Avšak mimořádně velký význam má v psychologii, protože vykazuje konotaci s pojmem úzkosti, který je, počínaje S. Freudem až po současnost, jedním z klíčových konceptů klinické psychologie jako činitel maladaptivních forem chování. Pocit viny je totiž tak silně rušivým životním zážitkem, že rozvrací vnitřní duševní rovnováhu a iniciuje tak řadu možných nevědomých defenzivních reakcí, směřujících k její restauraci (např. různými formami sebetrestání, jak to popsal již F. M. Dostojevskij v jednání hrdiny svého proslulého románu *Zločin a trest*, který je beletristickým zpracováním tématu viny). Proto bude pro mnoho zájemců nejen o klinickou psychologii, ale i o filosofii, etiku a teologii každá kniha tematizující fenomén viny velmi přitažlivá.

Na téma viny bylo ovšem napsáno množství literatury, a tak je na místě otázka, jak se s tímto problémem vyrovnala kniha, která je předmětem naší recenze. Napsal ji zkušený psychoterapeut z Institutu C. G. Junga, nepochybně také dobře orientovaný v Jungově analytické psychologii, kde má pojetí viny bytostný existenciální význam. Již čtvrtá kapitola nazvaná *Vina a stín* naznačuje směr autorova přístupu, neboť vina je tu kladena do souvislosti s jedním z dynamicky nejvlivnějších archetypů – stínem, symbolem destruktivního zla, který má podle Junga i metafyzické aspekty.

Četba této knihy bude pro mnohé duševním dobrodružstvím, neboť její autor v předmluvě uvádí: „*Musíme hřešit a přivolávat si pocity viny, máme-li růst a dosahovat svých plných možností. To je ústřední poselství této knihy*“. Nehledejme v ní však jakýsi novodobý manifest nemorálního egoismu, ale propracovanou cestu viníka k osvobozující sebereflexi, neboť nikdo z nás nemůže nehřešit, důležité je však uvědomění si viny a následné pokání a odčinění viny, které může být přínosem pro viníka, jeho oběť i pro společnost. Existují však diskutabilní hranice provinění a viny, kterou odčinit nelze. Již první kapitola má název *Hřích a duševní růst* a najdeme v ní poučení o tom, jak „vina brání duševnímu růstu a vývoji“, a kromě dalšího i o „subjektivním prožitku hříchu a viny“. Následují obsáhlé a působivé pasáže o pocitech jako „vývojových elixírech“, centrální obsáhlá kapitola o „úloze viny v tvořivosti a duševním vývoji“, návod „jak zmírňovat pocity viny“ a mnoho dalšího velmi užitečného pro životní sebereflexi, sebe-monitoring a sebekontrolu.

Milan Nakonečný
(TF JU, nakonecny@tf.jcu.cz)